02/01/2023

Cuvântul rostit de Patriarhul României la Proclamarea Anului omagial și comemorativ 2023 (Text integral)

Cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, rostit în Catedrala Patriarhală, cu prilejul proclamării anului 2023 drept Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice și Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești, duminică, 1 ianuarie 2023.

Text integral:

Prețuirea și ajutorarea vârstnicilor sunt expresii ale maturității spirituale și sociale în viața comunității
Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2023 drept Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice și Anul comemorativ al imnografilorși cântăreților bisericești.

Grija pentru bătrâni, pentru copii și pentru săraci arată gradul de civilizație și profunzimea trăirii creștine a unui popor. Din acest punct de vedere, ne preocupă, în mod deosebit, starea de abandon social și dezinteresul față de bătrâni (părinţi şi bunici), pe care le constatăm, adesea, în societatea de astăzi.

Comunitatea umană tradițională s-a preocupat dintotdeauna de persoanele

vârstnice, considerându-le pe acestea nu o povară, ci un izvor de binecuvântare şi înţelepciune, dar și de iubire milostivă, prin participarea lor laeducaţia copiilor şi a tinerilor.

Astfel, Sfânta Scriptură ne vorbeşte despre respectul pe care comunitatea evreiască îl arăta bătrânilor. În Vechiul Testament, respectul pentru bătrâni a fost transformat într-o poruncă pe care toți aveau datoria să o împlinească: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta” (Ieşire 20, 12), sau: „Înaintea celui cărunt să te ridici, să cinstești fața bătrânului şi să te temi de Domnul Dumnezeul tău. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru” (Leviticul 19, 32).

Cel care nu-și respecta părinții vârstnici era văzut ca un blasfemiator: „Ca un hulitor este cel care părăseşte pe tată şi blestemat de Domnul este cel care mânie pe mama sa” (Eccleziasticul 3, 16).

Noul Testament ne arată lămurit că înțelepciunea celor vârstnici ține de apropierea lor de Dumnezeu prin rugăciune și de viața virtuoasă pe care aceștia o trăiesc. Astfel, Dreptul Simeon nu era doar un om învățat, ci și un permanent rugător, luminat de Duhul Sfânt pentru a-L recunoaște pe Mesia în Pruncul Iisus: „omul acesta era drept şi temător de Dumnezeu, aşteptând mângâierea lui Israel, şi Duhul Sfânt era asupra lui” (Luca 2, 25).

Dreptul Simeon Îl va putea purta în brațele sale pe Cuvântul lui Dumnezeu înomenit și Îl prezintă ca fiind „Lumină spre descoperire neamurilor şi slavă poporului Tău Israel” (Luca 2, 32).

Înțelegem, în acest sens, de ce Dreptul Simeon devine model şi ocrotitor al persoanelor vârstnice: era învățat, drept, temător de Dumnezeu, răbdător, plin de credință și nădejde.

Slăbiciunea trupească a bătrâneții este acoperită de tăria înțelepciunii, de bogăţia cunoașterii, de frumuseţea blândeții şi a bunătăţii. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Slăbiciunea trupului nu vatămă cu nimic tăria credinţei. Podoabă a Bisericii e căruntețea gârbovă unită cu credinţa întraripată. De ea se bucură în mod deosebit Biserica”[1]. Bătrânețea trebuie înțeleasă şi ca fiind vârsta la care ne apropiem de sfârșitul călătoriei pământești, când Domnul Iisus Hristos ne conduce la casa Tatălui ceresc (cf. Ioan 14, 2).

Din nefericire, astăzi, sunt foarte mulți bătrâni care trăiesc în multă însingurare, înizolare de comunitate, simțindu-se cumva inutili acesteia sau, mai mult, traumatizați de propria îmbătrânire, ajung chiar la deznădejde.

De aceea, Biserica este chemată să gândească noi forme și metode pastorale actuale, apropiindu-se mai mult de nevoile și așteptările bătrânilor. Concomitent, trebuie lucrat și la creșterea și educarea tinerilor spre a nu marginaliza persoanele vârstnice, a nu le abandona și izola în centre de asistență socială, deoarece tinerii și persoanele în vârstă au nevoie unii de ceilalți. Mai precis, bătrânii au nevoie de o mângâiere și de un cuvânt de încurajare, iar tinerii au nevoie de înțelepciunea, răbdarea și puterea de rugăciune a bătrânilor.

Vârstnicii, prin maturitatea lor duhovnicească, pot ajuta mult la păstrarea valorilor creștine în cultura noastră, pentru armonia societății și a familiei. Prin urmare, Biserica va ajuta persoanele vârstnice să depășească lipsa de încredere, tristețea și izolarea, care îi împiedică pe bătrâni să participe activ și cu speranță la viața comunității.

Desigur, pe lângă pastoraţia bătrânilor, Biserica Ortodoxă Română face deja eforturi importante pentru ajutorarea vârstnicilor, prin diverse centre sociale, acțiuni şi programe filantropice.

În prezent, funcționează la nivelul Patriarhiei Române 21 de centre de zi, 54 de așezăminte rezidențiale și 52 de servicii de îngrijire la domiciliu, toate destinate persoanelor vârstnice.

*

De asemenea, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2023 drept Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești. Dacă anul 2022 a fost consacrat rugăciunii și isihasmului, ca lucrare duhovnicească de propovăduire a rugăciunii neîncetate a minții și a inimii, anul acesta, 2023, privim rugăciunea, însoțită sau susținută de cântarea bisericească, psalmodierea însăși devenind rugăciune comunitară.

Aceasta își are obârșia în Psalmii Vechiului Testament, așa cum afirmă și Sfântul Andrei Criteanul, unul dintre marii imnografi ai Bisericii, zicând: „David, oarecând, a însemnat cântarea, scriind-o ca într-o icoană”[2].

Cântările cuprinse în cărțile de cult ale Bisericii noastre sunt creații ale unor imnografi inspirați de Duhul Sfânt și ne ajută în înțelegerea textului scripturistic, ca parte a Sfintei Tradiții. Textele imnurilor care se cântă în slujbele Bisericii Ortodoxe aprofundează și explică bogăția teologică a Cuvântului lui Dumnezeu. Muzica bisericească este Evanghelia cântată.

În acest sens, Părintele Dumitru Stăniloae spunea despre limbajul imnografic că: „Dumnezeu este atât de mare, că singură poezia poate încerca să-L exprime”[3]. Profunzimea teologică și spirituală a textelor liturgice este dată de adăparea lor permanentă din Sfintele Scripturi și din scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii care au meditat îndelung și profund la Cuvântul lui Dumnezeu.

Teologia exprimată în imnografia bisericească este una dintre cele mai bogate în sensuri și, în același timp, lămuritoare pentru credincioșii Bisericii noastre, de aceea trebuie valorificată mai mult în predicile și catehezele din zilele noastre.

Imnografi precum Sfântul Roman Melodul, Sfântul Ioan Damaschinul, Sfântul Andrei Criteanul, Sfântul Cosma de Maiuma, Teofan Mărturisitorul și Iosif Imnograful, Casiana și alții sunt alcătuitori de cântări bisericești de o mare frumusețe, din punctul de vedere al formei, dar și de o mare profunzime teologică.

Imnurile liturgice au fost cântate pe teritoriul țării noastre încă de la începuturile creștinismului, iar arta sau meșteșugul cântării a fost predat de către mari dascăli și compozitori atât în școlile domnești, precum școala Sfântul Sava de la București, sau în școli mănăstirești, așa cum a fost școala de la Mănăstirea Putna.

Nu putem să trecem cu vederea nici psalții sau alcătuitorii cântărilor liturgice ale Bisericii noastre, care nu au fost simpli compozitori sau interpreți, ci adevărați creatori de culturăși limbă națională, precum: Filothei Sin Agăi Jipei, Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Ștefanache Popescu, Ioan Popescu-Pasărea și alții.

Anul comemorativ al imnografilorși cântăreților bisericești devine, astfel, un prilej de comemorare a celor ce s-au ostenit prin munca lor, inspirați de Dumnezeu, să compună cântări bisericești și să le interpreteze, spre înaintarea noastră în cunoașterea lui Dumnezeu.

Iar Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice ne îndeamnă să înmulţim activitățile noastre pentru ajutorarea bunicilor, oferindu-le un sprijin concret ca semn al prețuirii lor și al comuniunii între generații, între tineri și părinți sau între nepoți și bunici.

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Note:

[1]Sfântul Ioan Gură de Aur, în vol. Predici la sărbători împărăteşti şi cuvântări de laudă la sfinţi, trad. din lb. greacă şi note de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Ed.

Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2002, p. 559
[2]„Canonul Sfântului Andrei Criteanul”, Cântarea a 7-a, Joi, în Săptămâna a V-a a Postului Mare, în: Triodul, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2020, p. 427.
[3]Pr. Dumitru Stăniloae, Marc-Antoine Costa de Beauregard, Mică dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica, traducere de Maria-Cornelia Oros, Sibiu, Ed. Deisis, 1995, p. 143.

Foto credit: Basilica.ro / Mircea Florescu

basilica.ro